

НОВІ ВИМОГИ ДО АПЕЛЯЦІЙНОЇ СКАРГИ; ВІДЗИВ НА НЕЇ

Вимоги до форми та змісту апеляційної скарги, що були встановлені КАС України у редакції до 15 грудня 2017 року, є відмінними від тих, що закріплені у ст. 296 чинного Кодексу.

Крім вимог, встановлених попередньою редакцією КАС України, у ст. 296 КАС України передбачено такі:

- в апеляційній скарзі зазначається найменування суду першої інстанції, який ухвалив рішення, номер справи та дата ухвалення рішення;
- у скарзі необхідно вказувати ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта для фізичних осіб – громадян України;
- повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) інших учасників

Крім того, на відміну від попередньої редакції, чинні положення КАС України закріпили вимоги до відзиву на апеляційну скаргу (у попередній редакції – заперечення на апеляційну скаргу). У ст. 304 КАС України передбачено, що сторона зобов'язана надати суду докази надсилання (надання) копій відзиву та доданих до нього документів іншим учасникам справи.

Так, для підтвердження факту надсилання копій відзиву та доданих до нього документів рекомендуємо надавати суду опис вкладення поштового відправлення з доказами його направлення. Підтвердженням надання нарочно зазначених документів може бути, наприклад, розписка відповідної особи або відмітка про отримання на одному з примірників.

Крім зазначеного, звертаємо увагу на те, що в ухвалі про відкриття апеляційного провадження суд встановлює строк, протягом якого сторони можуть подати відзив на апеляційну скаргу. А в силу положень ч. 4 ст. 304 КАС України, відсутність відзиву на апеляційну скаргу не перешкоджає перегляду рішення суду першої інстанції.

PRO актуальне

Ольга Моткова

- справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб);
- дата отримання копії судового рішення суду першої інстанції, що оскаржується;
- якщо апеляційна скарга подається особою, звільненою від сплати судового збору відповідно до закону, у ній зазначаються підстави звільнення від сплати судового збору;
- до апеляційної скарги додаються докази, що підтверджують дату отримання копії оскаржуваного судового

рішення суду першої інстанції, за наявності.

Однак, звертаємо увагу, що відповідно до вимог п. 12 ч. 1 Розділу VII «Перехідні положення» КАС України, вищевказані норми поширюються на апеляційні скарги, подані або направлені після **15 грудня 2017 року**.

КУДИ ЗВЕРНУТИСЯ ЗА ОТРИМАННЯМ КОПІЇ **СУДОВОГО РІШЕННЯ** ТА ВИКОНАВЧОГО ЛИСТА?

Марія Доник

У випадках, передбачених ст. 251 КАС України, суд надсилає або вручає копії судових рішень без додаткового звернення учасника справи.

Проте, якщо ви бажаєте отримати копію повного судового рішення (у разі оголошення лише скороченого **судового рішення**) безпосередньо в суді або ж повторно отримати копію судового рішення - необхідно подати відповідну заяву.

Особі, яка не брала участі у справі, якщо суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, також доведеться самостійно подбати про отримання копії судового рішення, подавши відповідну заяву.

Для того, щоб оперативно отримати копію судового рішення, важливо правильно визначити суд, до якого слід звернутися із заявою. Відповідно до п. 15.14 розділу VII «Перехідні положення» КАС України копії судових рішень видаються

судом, у якому перебуває справа на момент надходження відповідної заяви. Таке правило діє на період до початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. Про місцезнаходження справи можна легко дізнатися, зателефонувавши до інформаційної служби суду.

Варто пам'ятати, що за повторну видачу копії судового рішення сплачується судовий збір за ставкою 0,003 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 01 січня відповідного року, за кожний аркуш паперу.

Якщо ж вам необхідний виконавчий лист - звертайтеся до суду, який розглянув справу як суд першої інстанції. Апеляційний суд, навіть якщо справа не повернута до суду першої інстанції, не має повноважень видати виконавчий лист згідно з п. 18.1 розділу VII «Перехідні положення» КАС України та ч. 1 ст. 373 КАС України.

ОСОБЛИВОСТІ **ЗМЕНШЕННЯ РОЗМІРУ СУДОВОГО ЗБОРУ** АБО **ЗВІЛЬНЕННЯ** ВІД ЙОГО **СПЛАТИ**, **ВІДСТРОЧЕННЯ** ТА **РОЗСТРОЧЕННЯ**

Артем Марченко

Із набранням чинності 15.12.2017 нової редакції Закону України «Про судовий збір» (далі по тексту – Закон) змінено підхід до питання звільнення від сплати, відстрочення та розстрочення судового збору, а також зменшення його розміру.

Чинна редакція КАС України (як і минула) у ч. 1 ст. 133 пов'язує можливість звільнення від сплати, відстрочення, розстрочення або зменшення судового збору із майновим станом сторони. Аналогічний підхід до вирішення вказаного питання залишено законодавцем і в ст. 8 Закону.

Разом з тим, пунктами 1-3 частини 1 статті 8 Закону передбачено, що вирішення питання про звільнення від сплати, відстрочення, розстрочення або зменшення розміру судового збору можливе за наявності однієї з таких умов:

- розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру річного доходу позивача - фізичної особи за попередній календарний рік;
- позивачами є: військовослужбовці; батьки, які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда, якщо інший з батьків

ухиляється від сплати аліментів; одинокі матері (батьки), які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда; члени малозабезпеченої чи багатодітної сім'ї; особа, яка діє в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена;

- предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю.

Оскільки усі перелічені умови можуть стосуватися лише фізичної особи, рішення про звільнення від сплати, відстрочення, розстрочення або зменшення розміру судового збору відповідно може бути ухвалено виключно щодо фізичних осіб (з огляду на їх майновий стан за наявності хоча б однієї з визначених ч. 1 ст. 8 Закону умов). Що стосується фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, то для цієї категорії заявників чинними положеннями Закону фактично не передбачено умов для можливого зменшення тягаря судового збору. (Приклади судової практики: ухвала Київського ААС у справі № 826/12540/17).

ДРС процес

ДРС судовий збір

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 171 КАС України суддя після одержання позовної заяви з'ясовує, зокрема, чи належить позовну заяву розглядати за правилами адміністративного судочинства і чи подано позовну заяву з дотриманням правил підсудності.

Таким чином, відкриваючи провадження у справі, суддя зобов'язаний пересвідчитися, що адміністративний позов поданий з дотриманням правил підсудності.

Глава 2 розділу I КАС України у редакції, яка набрала чинності 15.12.2017, регламентує питання адміністративної юрисдикції, яка включає в себе предметну, територіальну та інстанційну підсудності.

Визначивши у ст. 19 КАС України справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів, законодавець у ст. 20 Кодексу закріпив питання розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів, однак лише між місцевими загальними судами як адміністративними та окружними адміністративними судами.

Натомість, у ст. 22 параграфу 2 «Інстанційна підсудність» глави 2 розділу I КАС України окреслено справи, в яких апеляційні адміністративні суди та Верховний Суд є судами першої інстанції.

У параграфі 3 «Територіальна юрисдикція (підсудність)» глави 2 розділу I КАС України визначені загальні правила територіальної юрисдикції, яка поділяється на загальну, імперативну (виключну) та альтернативну.

При цьому, відповідно до ч. 3 ст. 27 КАС України підсудність окремих категорій адміністративних справ визначається цим Кодексом.

Так, місцеві адміністративні суди (місцеві загальні суди як адміністративні суди та окружні адміністративні суди) вирішують адміністративні справи, визначені у ст. ст. 19, 20 КАС України як суди першої інстанції, крім випадків, визначених частинами другою - четвертою цієї статті.

Київському апеляційному адміністративному суду як суду першої інстанції підсудні справи щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності Центральної виборчої комісії (окрім визначених частиною четвертою цієї статті), дій кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб (ч. 3 ст. 273, ч. 7 ст. 277 КАС України).

Апеляційним адміністративним судам як судам першої інстанції підсудні справи за позовами про примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені (ст. 267 КАС України).

Верховному Суду як суду першої інстанції підсудні справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (ст. ст. 266, ч. 3 ст. 273 КАС України).

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом.

У рішенні від 20.07.2006 року у справі «Сокурєнко і Стригун проти України» Європейський суд з прав людини зазначив, що фраза «встановленого законом» по-

*PRO*НОВЕ

Артем Марченко

ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПІДСУДНОСТІ В СВІТЛІ НОВОГО КАСУ

продовження

ширюється не лише на правову основу самого існування «суду», але й дотримання таким судом певних норм, які регулюють його діяльність.

У п. 3 ч. 1 ст. 4 КАС України міститься визначення адміністративний суд, згідно з яким це суд, до компетенції якого цим Кодексом віднесено розгляд і вирішення адміністративних справ. Отже, належним та компетентним судом у розумінні процесуального закону є суд, який розглядає та вирішує справу за позовною заявою, поданою із дотриманням правил територіальної, інстанційної та предметної підсудності.

Згідно з ч. 1 ст. 29 КАС України суд передає адміністративну справу на розгляд іншого адміністративного суду, якщо:

- 1) до початку розгляду справи по суті задоволено клопотання відповідача, зареєстроване у встановленому законом порядку, місце проживання (перебування) якого раніше не було відоме, про передачу справи за місцем його проживання (перебування);
- 2) при відкритті провадження у справі суд встановить, що справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду;
- 3) після відкриття провадження у справі суд встановить, що справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду;
- 4) після задоволення відводів (самовідводів) чи в інших випадках неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи;
- 5) ліквідовано або з визначених законом підстав припинено роботу адміністративного суду, який розглядав справу;
- 6) однією із сторін у справі є суд, в якому розглядається справа, або суддя цього суду;

7) справа підлягає розгляду як зразкова у порядку, визначеному статтею 290 цього Кодексу.

Тобто, однією з підстав для передачі справи на розгляд до іншого адміністративного суду є встановлення судом (як до відкриття провадження, так і після), що справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду.

При цьому, на наше переконання, термін «територіальна юрисдикція (підсудність)» у межах даної статті вжито у широкому значенні та включає в себе як територіальну юрисдикцію, так і підсудність в цілому (предметну, інстанційну, територіальну).

Правильність такого висновку, на нашу думку, підтверджується й положеннями ч. 1 ст. 318 КАС України, згідно з якими рішення суду підлягає скасуванню з направленням справи на розгляд за встановленою законом підсудністю, якщо рішення прийнято судом з порушенням правил юрисдикції (підсудності), визначених статтями 20, 22, 25-28 цього Кодексу.

У наведеній нормі законодавець, застосовуючи термін «юрисдикція (підсудність)», вказує, що порушення будь-якого з правил підсудності – предметної (ст. 20), інстанційної (ст. 22) та/або територіальної (ст. 25-28) має своїм наслідком скасування судом апеляційної інстанції судового рішення із направленням справи на розгляд за встановленою законом підсудністю.

Відповідно, правові наслідки порушення позивачем правил підсудності зумовлюють необхідність прийняття судом рішення, передбаченого ч. 1 ст. 29 КАС України рішень у порядку та спосіб, визначені ч. ч. 5-6 ст. 29 Кодексу.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ, що викладений у даній нотатці матеріал не є офіційним роз'ясненням чи рекомендацією, а виключно висвітлює позицію авторів з приводу питання передачі позовних заяв або справ, щодо яких встановлено порушення правил підсудності.

ОГЛЯД ОСНОВНИХ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОВИЙ ЗБІР»

В ЧАСТИНІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ

Юлія Головка

З початком роботи Верховного Суду – 15 грудня 2017 року набрали чинності зміни до Закону України «Про судовий збір» (далі по тексту – Закон).

Відповідно до Закону судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленому Законом про Державний бюджет України на 1 січня календарного року*, у якому відповідна заява або скарга подається до суду у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

Основні зміни щодо сплати судового збору:

- ставка судового збору за подання заяви до адміністративного суду майнового характеру:

суб'єктом владних повноважень, юридичною особою

1,5 відсотка ціни позову, але не менше **1** розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб і не більше **350** розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб

фізичною особою або фізичною особою - підприємцем

1 відсоток ціни позову, але не менше **0,4** розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб та не більше **5** розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб

- скасовано справляння судового збору за видачу дубліката судового наказу та виконавчого листа, за роздрукування технічного запису судового засідання;
- збільшено ставку судового збору за подання апеляційної скарги - **150%** ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги та за подання касаційної скарги - **200%** ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги;
- **50%** сплаченого судового збору повертається: у разі укладення мирової угоди до прийняття рішення, відмови позивача від позову чи визнання позову відповідачем.
- пенсійний фонд України та його органи, органи Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України, місцеві адміністрації та органи Держпраці, в подальшому зобов'язані сплачувати судовий збір на загальних умовах.

Крім того, потрібно пам'ятати, що згідно **ч. 3 ст. 3 КАС України** провадження в адміністративних справах здійснюється відповідно до закону, чинного на час вчинення окремої процесуальної дії, розгляду і вирішення справи.

Звертаємо увагу, що нові правила сплати судового збору слід застосовувати до апеляційних скарг, які подаються починаючи з **15.12.2017**.

* Станом на 01.01.2017 – **1 600,00** грн.

Станом на 01.01.2018 – **1 762,00** грн.

Над номером працювали:

Головний редактор: Артем Марченко;

Автори, редактори: Ірина Герасименко, Марія Доник, Юлія Головка, Ольга Моткова;

Літературна редакторка – Ольга Шкіль;

Дизайн і верстка – Тамара Борисова.

Засновник: Київський апеляційний адміністративний суд